

(afbeeldingen en programma lezingen en excursies ontbreken)

INHOUDSOPGAVE BLAADJE 2008/4

- Contributie - Stijntje A. Hallink
- Uit het bestuur - Finette van der Heide
- Redactioneel - Tobias Woldendorp
- De mossenwerkgroep - Finette van der Heide
- Water natuurlijk - Tjalling van der Meer
- Waterballet - Evert Pellenkoff
- Persbericht - KNNV afdeling Hoorn/West-Friesland
- Haak aan bij egelweek 2009 - Eric van Kaathoven
- Een spreekwoord op een oranje knipperlicht - Evert Pellenkoff
- Excursieverslag Meinweg - Hans Schut
- Excursie verslag Meinweg - Loes en Frans van der Feen
- Waarnemingen

CONTRIBUTIE 2009

Zoals u al in blaadje 3 heeft kunnen lezen verkeert de vereniging in zwaar weer. We hebben weinig geld in kas door veel achterstallige betalingen. We zijn hard aan het werk om ons ledenbestand op te schonen en de betreffende leden aan te schrijven.

Een andere maatregel om kosten te besparen is u te vragen de contributie over 2009 elektronisch of met een eigen overschrijvingskaart aan ons over te maken.

U vindt in dit blaadje dan ook **geen acceptgiro** zoals u van ons gewend bent. Wij vragen u de daad bij het woord te voegen en uw contributie, voor gewone leden geldt een minimum bijdrage van â, - 27,50, en voor huisgenoten een minimum van â, - 10,00, over te maken op:

Giro: 3506096, KNNV afdeling Amsterdam

Gaarne uw lidmaatschapsnummer en â€œContributie 2009â€• vermelden. u vindt het op het adres-etiket. Wij stellen uw medewerking bijzonder op prijs.

Stijntje A. Hallink, penningmeester

UIT HET BESTUUR

Gered door De Nieuwe Ooster

In Blaadje 3 heb ik u geïnfomeerd over onze pogingen een nieuwe ruimte te vinden. Een aantal van u heeft hierop gereageerd, waarvoor veel dank. Ik kan u berichten dat wij in de kantine van De Nieuwe Ooster een prachtige zaal beschikbaar gekregen hebben waar we lezingen kunnen houden en waar eventueel zelfs de werkgroepen bijeen kunnen komen. Wij willen het Management team en de beheerder van De Nieuwe Ooster hier zeer voor danken.

We hopen dat u het niet macaber vindt om op een begraafplaats/ crematorium aan natuurstudie te doen. Zelf vind ik dat niet. Ik heb persoonlijk een binding met De

Nieuwe Ooster omdat alle vier mijn grootouders er begraven liggen en mijn moeder er gecremeerd is. De Nieuwe Ooster is meer dan een begraafplaats/ crematorium, het is een gedenkpark en zelfs een arboretum. Het is een groene oase in de stad. We willen dan ook beginnen met onze natuurbeleving in dit park door er een bomenwandeling te houden.

We mogen (kosteloos!) gebruik maken van de kantine. Ernaast is een ruimte waar we een kast mogen neerzetten. Mocht u van u een kast, die goed afsluitbaar is, over hebben dan houden wij ons zeer aanbevolen. Als we hier een kast kunnen plaatsen waar we veilig microscopen en binocs in kunnen opbergen, zou dat mogelijk enige werkgroepen nieuw leven in kunnen blazen.

De Nieuwe Ooster, Kruislaan 126, is zowel met openbaar vervoer (tram 9, bus 15, Connexion bus 236) als met de auto goed bereikbaar. Vanaf 19.00 uur hoeft er niet betaald te worden voor het parkeren in de buurt (Robert Kochplantsoen tegenover de begraafplaats). De kantine ligt rechts achter de ingang, een klein stukje lopen over goed dichtgelopen grint. De zaal is niet beschikbaar op zaterdag of zondag. Daarom zullen lezingen voortaan op door de weekse dagen gehouden worden. Voorts is het van belang op tijd te komen, omdat er een bestuurslid bij het hek op de bezoekers moet wachten. U kunt overigens altijd even bellen met Karin of een ander bestuurslid als u onverhoopt toch voor het gesloten hek komt te staan.

Nu we weer over een ruimte beschikken kan de extra ledenvergadering om de penningmeester te dechargeren over de jaarrekening van 2007 gehouden worden. Ik nodig u uit om voorafgaand aan de tweede lezing in De Nieuwe Ooster op 21 januari 2008 om 19.30 aanwezig te zijn op deze extra ledenvergadering.

Helaas is David Ng gestopt met het bestuurswerk. Door de drukte met zijn gezin, zijn fulltime baan en een verhuizing komt hij niet meer toe aan het besturen van de vereniging. Wij vinden het jammer maar begrijpelijk en hopen hem veel te zien op de lezingen, de excursies en bij het kraamwerk.

Een andere belangrijke zaak is de contributie. U wordt verzocht zelf de contributie over te maken. We zijn vanwege de kosten afgestapt van het toesturen van acceptgiro's, ook al omdat ze toch vaak over het hoofd werden gezien. In dit Blaadje vindt u een kader waarin staat hoe u kunt betalen. Voor onze administratie en het opmaken van de jaarrekening is het van belang dat u nog dit jaar de betaling overmaakt, liefst in de maand november.

Tot slot nieuws uit de landelijke Beleidsraad.

Afgelopen jaar heeft de KNNV in twintig gebieden het project "Burgers voor Natura 2000, Natura 2000 voor Burgers" uitgevoerd. Het doel is enerzijds Natura 2000 gebieden meer bekendheid te geven bij de bevolking en anderzijds de KNNV zelf bekender te maken. In de geselecteerde gebieden hebben afdelingen van de KNNV twee publieksexcursies gehouden en voor alle gebieden zijn folders in de maak. In Natura zal hier meer over komen te staan. Overigens is de in dit kader georganiseerde excursie van de afdeling Hoorn een vaartocht over het IJsselmeer op 7 december; u kunt zich wellicht nog opgeven, zie www.knnv.nl/hoorn.

Voor het project kreeg de KNNV subsidie van het Ministerie van LNV. Voor komend jaar is opnieuw subsidie aangevraagd. Wij, de afdeling Amsterdam, hebben ons opgegeven om mee te doen met het Natura 2000 gebied de Botshol. Wij organiseren hier elk jaar al een roeitocht onder leiding van Jan Simons en Jan was bereid mee te doen aan het project. Nu is het wachten op de beslissing over de subsidie.

De KNNV database zal worden opgebouwd via Waarneming.nl. Hier zullen

workshops voor georganiseerd worden, die we te zijner tijd in Blaadje en op de website zullen aankondigen.

Op 8 november organiseert de KNNV een themadag over de Nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening in Zeist. De kosten bedragen â, - 10,= voor KNNV leden. Op de website van de KNNV kunt u de bijzonderheden vinden.

Volgend jaar is het thema van het KNNV waarnemingsproject waterplanten. Daarna wordt het waarnemingsproject waarschijnlijk niet meer voortgezet. Hoewel scholen veel belangstelling hebben en de schoolkranten elk jaar veel afzet vonden wordt de algemene respons steeds geringer.

Ik wens u veel plezier bij het lezen van dit Blaadje en bij het bijwonen van het excursie- en lezingenprogramma deze winter.

Namens het bestuur, Finette van der Heide

REDACTIONEEL

Wat de gevolgen van de kredietcrisis op de lange termijn betekent voor land en milieu is nog niet te voorspellen. Hopelijk wordt de olie zo duur, dat de auto sterk teruggedrongen gaat worden en iedereen massaal gaat fietsen.. En dat de bouw flink terugvalt zou ook een hoop witte schimmel aan stads en dorpsranden kunnen schelen. Klinkt allemaal nog niet zo erg, die gevolgen voor natuur en milieu. Maar op de korte termijn natuurlijk wel. Blaadje moet aanzienlijk inklinken en mag om financiële redenen niet dikker dan 40 pagina's worden. Ook moeten er minder exemplaren gedrukt worden, waardoor het aantal lokkertjes/weggevertjes voor op beurzen en bij lezingen gering zal zijn. Straks wordt het clubblad nog een collectoritem.

Deze keer om te wennen alvast een dunner Blaadje. Maar wel lekker informatief. Ach de leukste artikelen in de kranten zijn tenslotte ook vaak die kleine stukjes, zoals de wisselende kolom 69 woorden in het Parool. Neem die van 27 oktober jongstleden. Daarin wordt een pleidooi gehouden voor meer mussen in stadsdeel Zeeburg en tegelijk een (afgewezen)voorstel ingediend voor vogelvriendelijke bomen in het straatbeeld: bomen met vruchten en niet altijd die iepen, iepen en nog eens iepen. Helemaal mee eens: de mooiste straten van mijn leven heb ik gezien in Odessa, Daar is in een willekeurige straat geen boom hetzelfde: daar staat een esdoorn naast een hemelboom, tegenover een plataan, die weer naast een meidoorn staat. Een heerlijke ratjetoe. die de ecologische waarde van de stad verhoogd.

Landschapsarchitecten in den lande., doe eens gek, wordt landschapsecoloog! Misschien kan dan een landschapsarchitect met ecologisch profiel ook de nieuwe functie van de gegevensautoriteit natuur op zich nemen. Wat dat wil het kabinet. Een autoriteit, die gegevens verzamelt over de aanwezigheid van bedreigde planten-en diersoorten. Opdat niet ineens een rugstreeppad in een bouwput opduikt en de bouw voor een half jaar platlegt.

Kleine pittige ingezonden stukken. Ik verheug me nu al op 2009!!

Tobias Woldendorp

DE MOSSENWERKGROEP

Helaas is de mossenwerkgroep gestopt. Er waren te weinig deelnemers over. Daarbij beschikte de groep niet over een goede ruimte om mossen te determineren. Het laatste jaar werd gebruik gemaakt van een lokaal en microscopen in de Esprit scholengemeenschap, maar dit was erg duur en de vereniging kon maar een deel van die kosten betalen. De kleine werkgroep moest gezamenlijk de rest betalen.

Wie weet is ooit een doorstart mogelijk, als we eigen microscopen achter slot en grendel kunnen bewaren.

Maar voor dit moment wil het bestuur Ad Bouman zeer bedanken voor zijn jarenlange inzet en de grote kennis die hij al die tijd heeft overgebracht op de leden van de mossenwerkgroep.

Namens het bestuur, Finette van der Heide

WATER NATUURLIJK

In november gaat voor het eerst heel Nederland gelijktijdig stemmen voor de besturen van de waterschappen. Ook voor het eerst niet meer via het personenstelsel maar via een lijstenstelsel zoals bij de andere verkiezingen.

In verband daarmee is op 26 januari jl. Water Natuurlijk opgericht. Water Natuurlijk is geen politieke partij, maar wordt gesteund door verschillende natuur-, milieu- en recreatie-organisaties, waaronder Natuurmonumenten, het IVN, de KNNV, de Provinciale Milieufederaties en Provinciale Landschappen.

Water Natuurlijk wil bestuurders in waterschappen die zich inzetten voor een natuurlijk waterbeheer in Nederland met verstandige en rechtvaardige investeringen. Water Natuurlijk komt op voor de belangen van water, landschap en natuur. Door verbetering van de waterkwaliteit, duurzame antwoorden op de klimaatverandering en serieuze aandacht voor de behoeften van de burger die in toenemende mate wil wonen en recreëren in een natuurlijke omgeving. De waterschappen spelen op al deze terreinen een cruciale rol.

Het verkiezingsmanifest van Water Natuurlijk is te vinden op www.waternatuurlijk.nl

Op deze website is ook informatie te vinden per waterschapsgebied, zoals de kandidatenlijst en het gedetailleerde verkiezingsprogramma per waterschap.

Uit ervaringen met voorgaande waterschapsverkiezingen blijkt dat helaas 25% of minder kiesgerechtigden van hun stemrecht gebruik maken. Laat uw stem voor de natuur niet verloren gaan!

Bij de vorige waterschapsverkiezingen hanteerde de Gelderse Milieufederatie de slogan "Kies voor natuur in uw waterschapsbestuur". Ondanks alle veranderingen is deze slogan natuurlijk nog steeds van toepassing.

Tjalling van der Meer, afd. Noordwest Veluwe

PS. Finette van der Heide, voorzitter van de KNNV afdeling Amsterdam, staat op plaats 11 van de kandidatenlijst van Water Natuurlijk voor het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, dat het bestuur vormt van de uitvoerende organisatie Waternet.

WATERBALLET

Watervogels staan centraal bij de KNNV in 2008, hoewel ik daarvan bij onze afdeling nog niets van gemerkt heb. De nogal donkere foto van de waterspreeuw op de omslag van het eerste nummer was er een van een serie met later waterral en ijsvogel. Daarom wil ik graag nog even op het thema watervogels ingaan.

Het voedsel van de waterspreeuw bestaat voornamelijk uit insecten, die op de bodem van snelstromende riviertjes gevonden worden. Bij het zoeken naar voedsel duikt de vogel geheel onder water en loopt vervolgens over de bodem, waarbij de kop tegen de stroming wordt ingehouden. Hierdoor drukt de stroming de vogel tegen de bodem, een effect dat de vogel versterkt door de staart omhoog te houden. Alles

aan deze vogels is aangepast aan een leven onder water; zo heeft de waterspreeuw een beweegbare klep boven de neusgaten en de ogen zijn af te schermen met een transparant membraan, een soort duikbril.

Onder water gebruiken waterspreeuwen de vleugels en de poten om zich voort te bewegen en voedsel te zoeken in water met een stenige bodem, waartussen zich larven van haften, steenvliegen, kreeftjes, waterpissebedden en andere ongewervelden ophouden. Waterspreeuwen zijn strikt aan zuurstofrijke snelstromende waterlopen gebonden vogels. Ze zijn herkenbaar aan een donkerbruin verenkleed en opvallende witte borst, korte vleugels met snelle slagen in de vlucht, vaak laag over het water en regelmatig postend op een steen in het water. In Nederland komen twee ondersoorten van de waterspreeuw op bezoek. Uit Midden-Europa tot in Italië« komt de roodbuikwaterspreeuw *Cinclus aquaticus* die wel eens in Zuid Limburg broedt. Bij de watervallen van Coe in België« kun je ze uren vanaf een terrasje bezig zien op een ondiepe kiezelbodem met snelstromend water. Uit Noord-Europa komt de zwartbuikwaterspreeuw *Cinclus cinclus*, de nominaatvorm, die een zeldzame wintergast is. Waterspreeuwen zijn standvogels die echter aan het zwerven gaan wanneer de wateren waarbij ze leven dichtvriezen in koude winters zit er vanaf november tot maart ook wel eens een zwartbuik in de Amsterdamse Waterleidingduinen bij de Oase of bij een infiltratiekanaal met waterval...of zoals dit jaar bij een vijver met waterval in Roozendaal bij Velp. In de Spaanse bergstreek Gredos stond ik dit voorjaar bij een snelstromend riviertje op een bruggetje dat op een grote overhangende rots was gebouwd en eronder was een paar een nest aan het bouwen. Dat was niet om aan te zien. De man waterspreeuw zat lang stil met zijn wit ooglid te knipogen op een rotsrandje en vloog af en toe ver weg. Plotseling kwam het vrouwtje bij hem zitten met een bek vol blaadjes waarop man met opgerichte kop en druk bewegend een liedje voor haar zong, een soort waterballet of operette om de paartand te versterken. Een bijzonder vertederende scene boven het gebulder van de waterval, iets dat je nooit meer vergeet! Wat wordt Spanje trouwens een paradijs op aarde. Nu hoef je straks niet eens meer naar de woestijn in Amerika om eens lekker te gaan gokken. Kan je gewoon naar Aragón, want daar is immers een waardeloos kurkdroog steppengebied, «Los Monegros» waar toch niemand meer wil wonen? Daar gaan we 32 casinohotels, 5 pretparken, een paardenrenbaan, een stierenring, golfvelden met bungalows daarbij, en een congrescentrum aanleggen, dacht de plaatselijke bestuurder. Verleid door Britse projectontwikkelaars moet de regionale overheid hebben gedacht: Everything they can do in Las Vegas, we can do better in Los Monegros! geraamde kosten 17 miljard euro™s. Er komt werkgelegenheid voor 30.000 personen en er worden 12 miljoen toeristen per jaar verwacht, waarvan 80% buitenlanders! dag vogels, dag vlinders, dag bloemen, welterusten!... Ik stond hier in het voorjaar op een verlaten landweg met een enkele boerderij waar ik in een kwartier een hop, alpenkraai, scharrelaar, blonde tapuit, griel en rode patrijs zag, een waar vogelparadijs. De grote soortenrijkdom bleek ook weer, toen ik in dezelfde provincie op een kasteel bij Huesca, zowel een blauwe als een rode rotslijster op de muur zag. Dan rijst de vraag: wat zijn de consequenties voor het milieu, het wild en de zeldzame vogels, die daar nog leven? Kan de Spaanse «Vereniging voor Verdediging van het Erfgoed» genoeg argumenten aanvoeren en druk uitoefenen op de autoriteiten om dit project genaamd «Gran Scala» nog tegen te houden? Hoe komt het toch, dat er altijd mensen en groepen zijn, die zich willen verrijken met dit soort projecten, onder het mom dat het voor de economie zo goed is, terwijl aan de andere kant, helaas, kleinere

groeperingen en verenigingen staan, die zich met alle macht inzetten om de natuur tegen deze aanslagen te beschermen? Misschien is dat laatste wel reactionair of romantisch, irreëel of idealistisch, dwaas of verstandig, naar gelang je persoonlijke perspectief. Maar door de menselijke geschiedenis heen, is deze discussie regelmatig gevoerd en tot nu toe schijnt eigenbelang en economische â€œvooruitgangâ€• het te winnen van de noodzaak ervoor te zorgen dat er straks nog een natuurlijke leefomgeving overblijft om te overleven. Gokken met biodiversiteit..nee.. liever aanwijzen als Natura 2000 gebied!

Dat geldt ook voor gebieden dicht bij huis. Nieuw aan te wijzen Natura 2000 gebieden in Noord Holland zijn het waterrijke Markermeer en IJmeer, Eilandspolder, Wormer- en Jisperveld , Kalverpolder, Polder Westzaan, Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld en Twiske, Polder Zeevang, maar ook de Botshol en Oostelijke Vechtplassen bij de grens met Utrecht (zie kaartje).

Op het vorig Blaadje stond de ijsvogel. Op 12 augustus vond Nirk Zijlmans een dode ijsvogel bij het glazen wachthokje van de pont IJplein. Daar zijn geen roofvogelstickers op geplakt . Twee jaar geleden meldde ik ook dat een ijsvogel de dood vond door een botsing met het glas van een bushokje bij Durgerdam. Door het speciale â€œpolaroid oogâ€• dat de spiegeling van het wateroppervlak en glas wegfiltert zijn ze vaak slachtoffer van ramen.

Twee dagen later viel ik zowat van mijn fiets bij de jachthaven/snelweg langs het Amsterdamse Bos want ik zag een nogal natte bunzing met zijn typische golvende voortbeweging.. hij bleef op de bekende martermanier even waakzaam rechtop staan! met een ijsvogel in zijn bek!!..en dook snelweg in het gras .. Behalve plat langs de snelweg zie je dit nachtdier nooit overdag en dan met zoâ€™n prooi!maar volgens de zoogdierengids kan het wel in augustus. Gelukkig neemt de ijsvogel nog toe door de verbeterde waterkwaliteit en de aanhoudende zachte winters.

Op Marken zag ik de volgende dag bij vuurtoren het Paard in Ã©n kijkerbeeld vier soorten sterns op het ondergelopen strandje visdief, zwarte-, dwerg-, en reuzenstern tussen de meeuwen. Weer zoâ€™n gelukstreffer nadat ik verder maar weinig steltlopers had gezien. Het determineren van watervogels is vaak een kwestie van de patronen van het verenkleed onthouden, bijgaand daarom een plaat met vliegende eenden met de nadruk op hun donkere en lichte vlakken kijk eens welke jezelf herkent! niet makkelijk hÃ©?

Het einde van de zomer had nog meer verrassingen in petto.

Tijdens het vogelfestival in augustus â€œDe wielewaal werpt keer op keer gepolitoerde lassoâ€™s uit / Zo glad, zo helder en zo luid hij fluit als een jongen fluit en ik kijk op, daar gaat hij weer! Het lijkt wel of ik nog zo pas een vangbaar meisje was.â€• ..zingt Margaretha Leenmans alias Vasalis (vazal is leenman) Het gedicht komt bij me op als ik tijdens een wandeling door de Hollandse Hout bij Lelystad, twee late â€œgouden oriolesâ€• elkaar zie najagen.. Dudeldjo klinkt zijn lied ..Het groene, gele en zwarte kleed verbergt ze goed in de lichtwisseling van het loof van populieren. Ik zit stil bij een diepe regenplas waar groenlingen en een appelvink baden en allerlei zachte kreetjes slaken (van plezier?) Rob Bijlsma ontdekte dat hier favoriete populierensoorten van de wielewaal staan met voldoende insecten, waardoor er hier veel broeden. Vasalis schreef eveneens â€œk roep je en je komt maar niet /Want woorden woorden woorden toovâ€™en nietâ€• , maar als ik als jongen luid mijn imitatie roep fluit, tover ik de wielewalen nieuwsgierig naderbij waarna ze met een gaaiachtige roep tussen de populieren coulissen van dit woud der verwachting verdwijnen. Het is overigens een prachtig gezicht als je op het

festivalterrein een rij mensen door demonstratie telescopen ziet kijken naar watervogels en er een meter boven hen een koekoek overvliegt die ze niet zien. Dan dank je de koekoek.

Evert Pellenkoff

PERSBERICHT

Op zondag 7 december organiseert de afdeling Hoorn/West-Friesland van de KNNV, vereniging voor veldbiologie, een unieke vogelexcursie over het IJsselmeer. In het kader van een Natura 2000 project wil de KNNV tonen hoe belangrijk het IJsselmeergebied is voor overwinterende eenden. Met het ms. Friesland, de voormalige veerboot naar Terschelling, wordt een 5 uur durende tocht gemaakt langs gerenommeerde vogelspots. Voor veel KNNV'ers kan dit ook een soort sentimental journey worden, omdat de boot herinneringen oproept aan bezoeken aan Terschelling. De route is gepland langs het nieuwe vogeleiland De Kreupel, Steile Bank onder Gaasterland en de Val van Urk/ Enkhuizer Zand. Er zijn ervaren vogelaars aan boord om de vogels aan te wijzen en te benoemen. Ook zijn drie korte beamerpresentaties over o.a. de vogels op De Kreupel en de betekenis van het IJsselmeer als vogelgebied in de loop van de dag in het programma opgenomen. Daarnaast is er aan boord een expositie over dit Natura 2000 gebied en een uitgebreide informatie/ verkoopstand van de KNNV. Tevens wordt een natuurpuzzel gepresenteerd waarmee een leuke prijs valt te winnen. De boot vertrekt om half elf van de steiger in Enkhuizen en meert daar rond half vier weer aan. Aan boord zijn broodjes, soep en drinken verkrijgbaar. Deelname aan deze vaarexcursie kost in de voorverkoop â, -15 en basisschoolleerlingen betalen â, -10. Ook KNNV leden betalen op vertoon van hun ledenkaart â, -10. Tot 1 december zijn kaarten verkrijgbaar via dehoornbloem@hoorn.knnv.nl . Meer informatie op de site www.knnv.nl/hoorn.

HAAK AAN BIJ EGELWEEKEND 2009

In het weekend van 18,19 en 20 september 2009 wordt eenmalig het Egelweekend gehouden. Dit in het kader van Het Jaar van de Egel. In het weekend wordt onder andere de grootste egeltelling ooit gehouden. Daarnaast worden tips gegeven voor egelvriendelijk onderhoud van tuinen en parken. Doel is tweeledig.

Aan de ene kant meer te weten te komen over hoe het nu gaat met de egel in Nederland. De tekenen zijn niet gunstig maar een duidelijk beeld ontbreekt. Aan de andere kant, zoveel mogelijk mensen enthousiast maken voor de egel en egelvriendelijk beheer. En met de aandacht voor de egel komt er ook nog meer aandacht voor natuur dicht bij huis.

Voor het weekend zal veel promotie gemaakt worden in diverse media en er komt een website waar alle activiteiten in het zonnetje gezet worden. KNNV-afdelingen worden van harte uitgenodigd ook iets te organiseren over de egel. Dat kan allerlei vormen aannemen: bijvoorbeeld een minicursus, of alleen een lezing of excursie of misschien wel iets heel anders. Zoogdiervereniging VZZ die initiatiefnemer is van het weekend wil, indien daar behoefte aan is, het nodige materiaal beschikbaar stellen. Zo komen er posters, maar ook folders â€˜ egelvriendelijk tuinbeheerâ€™ en er wordt nagedacht over de ontwikkeling van cursusmateriaal. Laat dus even aan de

Zoogdiervereniging weten als er plannen zijn of verzoeken voor ondersteuning.
Eric van Kaathoven (projectleider Jaar van de Egel)
eric.vankaathoven@vzz.nl en www.zoogdiervereniging.nl

EEN SPREEUW OP EEN ORANJE KNIPPERLICHT

Als bij een verkeerslicht zijn er door de British Trust for Ornithology drie lijsten met de stand van vogelsoorten opgesteld: groen het gaat wel, amber (oranje) " let op " zorgelijk: een afname met 25-49%, en rood ..stop! " meer dan een halvering in de laatste 15 jaar, zoals de spreeuw en de mus ,ondanks de nog grote populatie. Zijn we ingedut en hoor ik een geeuw? Koos van Zomeren schudt ons wakker met zijn kijk op de spetterende spreeuw:

*Toen op een dag de lucht
verduisterd werd door spreeuwen
toen we ademloos naar boven
stonden te kijken - wat was
de natuur toch nog mooi
toen er een rilling door de menigte
voer en al die vogels als granaten
begonnen te vallen " de laatste
dag van onze stad
toen begrepen we dat er wel iets
gedaan moest worden
Daarom is het nu
wereldspreeuwendag.*

De zorgelijke toestand geldt ook voor onze vereniging voor veldbiologie. Als wij niet oppassen gaat het net als bij de spreeuw die toch, net als onze leden, heel veel verschillende geluiden kan produceren en met zijn improvisatie een overlever is , maar toch kwetsbaar blijkt omdat de zijn omgeving verandert! " toen begrepen we dat er wel iets gedaan moest worden daarom is het nu "tijd onze club onder de aandacht te brengen. Het publiek struikelt voortdurend over de afkorting KNNV als je vraagt of ze de vereniging kennen.. vaak niet dus. Op de voorpagina van Trouw van 11 oktober staan we bij een verhaal over paddenstoelen zelfs als KNNV Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Veldbiologie als foutieve samentrekking, de journalist vond het onbewust merkbaar te lang of "het bekt niet lekker" . De vereniging voor veldbiologie is dan duidelijker en, als informatieverstrekker voor de natuur, een soort groene VVV. Een voorbijganger denkt buiten eerder aan het oorspronkelijke "voor vreemde volken" als hij een groep KNNV-ers met loepjes voor hun neus in het gras naar mossen of paddenstoelen ziet staren of met een verrekijker in de lucht ziet turen op zoek naar libellen of vogels. Totdat ze het enthousiaste verhaal erbij krijgen en ze "vrienden vol verwondering" worden, want bij veel flora en fauna weten KNNV-ers het naadje van de kous. De beste reclame is door onze activiteiten op te voeren en die bekend te maken, maar ook door daarbij steeds onze naam te noemen of met een logo op onze kleren te lopen, zodat de mensen onthouden wie we zijn. Veel van onze succesvolle zusterorganisaties met natuuractiviteiten doen dit immers ook. Wil je een excursie geven in een terrein waar je bekend mee bent of ook eens een keer achter een kraam staan en mensen bekend met ons maken, heel graag! Schrijf

eens een stukje over je veldervaringen in Blaadje, kopij van de leden is meer dan welkom. Eén van de beste middelen om de belangstelling van potentieel nieuwe leden te wekken is het geven van (mini)cursussen. Als je niet weet hoe dat moet kan je hierbij geholpen worden door ervaren leden. Ook kan je als lesgever cursussen van o.a. vogels en planten determineren krijgen bij de promotiecommissie in Zeist, waarin je natuurlijk je eigen aanpassingen in kan maken. Help de vereniging door actief te zijn en ons in je naaste omgeving bekend te maken en nodig belangstellenden uit op een excursie of lezing! Eigenlijk is het onnodig te zeggen dat het natuurlijk ook heel inspirerend werkt om je natuurervaringen onderling uit te wisselen tijdens excursies, vooral met nieuwe leden. De AKC en ARC, kampeer en reis organisatie voor leden, zijn een sterke troef voor het bekender worden van de KNNV, hoewel ik zelf twee keer niet mee kon omdat het gelijk vol zat. Verder is het zaak dat onze website in de toekomst nog toegankelijker wordt en actueel blijft. Tenslotte vind ik het beschamend dat er in geen van de prachtige boeken en gidsen van de KNNV uitgeverij , iets wordt vermeld over de vereniging voor veldbiologie met een uitnodiging om lid te worden! Hier moet echt verandering in komen. Graag reactie en ideeën. Meer informatie bij Karin Wijnkoop of onze secretaris Lida den Ouden.

Evert Pellenkoff

EXCURSIEVERSLAG: Meinweg (korte wandeling) 23 augustus 2008

Vanaf de Venhof liepen acht deelnemers o.l.v. gids Sjaak uit Posterholt, vrijwilliger bij Staatsbos- beheer een stuk door de Meinweg. Buiten flora en fauna was de gids goed op de hoogte van de geschiedenis van het gebied, alsmede het beheer ervan. Alles was doornat, halfverharde paden en betonstroken goed te belopen door het afwisselend landschap van gemengd bos en heide, het laatste hier en daar te ver met boomopslag dichtgegroeid.

In de boomlaag namen we waar: Zomereik met appel- of knikkergallen en ananasgallen, aardig wat Wintereiken, Acacia's, Lijsterbes. In de struiklaag: Amerikaanse vogelkers, Meidoorn, gewone Vlier, Vuilboom (Sporkenhout). Al enige paddestoelen zoals parelamanieten, wat grijze russula's, veel aardappel-bovisten en aan en houten brugleuning Judasoor.

Op de paden veel mestkevers; op het lijkje van een bruine kikker zagen we er wel vijf.

In de wegbermen in bloei: waterpeper, duizendblad, boerenwormkruid, slagenkruid, gewoner reigersbek, gewone hoornbloem, bezemkruiskruid, kruldistel, papagaaikruid " aan de oever van de Bosbeek glidkruid en verder veel vlasbekjes.

Het idee om na afloop nog een stukje spoorlijn te inspecteren op zich opwarmende reptielen viel al voor aanvang in het water door een zware onweersbui. Zeker een gebied om weer eens heen te gaan.

Hans Schut

EXCURSIEVERSLAG: Run over de Meinweg (lange excursie) 23 augustus 2008

Nationaal Park De Meinweg, achter Roermond, was op 23 augustus het reisdoel van de zomerexcursie. Buschauffeur Tjerk reed ons erheen, terwijl wij het prachtig belichte landschap aan ons voorbij lieten glijden. Op veel plaatsen waren we net op tijd, want men is niet alleen " overal" bezig de snelwegen te verdubbelen, maar ook rukt op vee plaatsen de plaag van de geluidsschermen op.

Jan Simons was vandaag de wetenschappelijk reisleader en hij kondigde aan dat het bezoek aan De Meinweg eigenlijk slechts een introductie was. We zouden een algemene indruk krijgen, want als je het gebied echt wil leren kennen zul je er vaker heen moeten, ook in andere seizoenen. Jan kondigde aan wat we er snelwegen te verdubbelen, maar ook rukt op vee plaatsen de plaag van de geluidsschermen op. Jan Simons was vandaag de wetenschappelijk reisleader en hij kondigde aan dat het bezoek aan De Meinweg eigenlijk slechts een introductie was. We zouden een algemene indruk krijgen, want als je het gebied echt wil leren kennen zul je er vaker heen moeten, ook in andere seizoenen. Jan kondigde aan wat we er allemaal zouden kunnen zien, zoals struikheide en pijpestrootje, schapegras en bochtige smele, veenbes en kleine zonnedauw, adders hagedissen, salamanders en de knoflookpad. De Latijnse namen, die hij er uiteraard aan toevoegde heb ik niet onthouden.

Aardbeving

Na een plaspauze in Brabant nam Arend Wakker de geologische betekenis van De Meinweg met ons door. Het is een uniek terrassenlandschap met steile overgangen. Gevolg van inschuring van de Maas en verschuivingen en breuken in de aardkorst aan de Peelrandbreuk. Van tijd tot tijd vinden hier dan ook kleine aardbevingen plaats. De mensen vestigden zich al tijdens de Bronstijd in dorpen om het gebied heen, dat gemeenschappelijk werd gebruikt. De naam "Meinweg" komt hiervandaan. De Meinweg werd door de bewoners van de dorpen gebruikt om hout te kappen, vee te hoeden, plaggen te steken en strooisel (voor de stallen) en eikels te verzamelen. Dit gebruik leidde al snel tot rooibouw. Het bos verdween en al vóór de Middeleeuwen veranderde het in een heideland.

Ons gezelschap arriveerde om kwart voor elf bij het bezoekerscentrum, waar Karin had geregeld dat de koffie met vlaai naar keuze klaar stond. Sommige excursiegangers hadden in de bus al hun thermoskan koffie aangesproken. Zij konden direct het winkeltje en de expositie bekijken. Wachtend voor de doorreis zagen we boven de bomen een Sperwer vliegen. Voordat we wegreden maakte Peter Heijtel nog gauw een foto van de nagemaakte zwijntjes.

Een lange wandeling

Midden in het nationale park ligt paardenstal Venhof, van waaruit twee wandelingen werden georganiseerd. Een korte voor wie niet zo ver wilde lopen, met de boswachter, en een wat langere -nouja! wãit langer!- ondanks alle kaarten die voorhanden waren, gingen we helaas halverwege een stuk verkeerd, net toen we, na een pad waar zoveel te zien was en daardoor het tempo te laag, lekker snel doorliepen. En dus een paar kilometer terug moesten, en de wandeling een run werd, om toch nog over de prachtig bloeiende hei naar het schitterende Rolven te gaan. Volgens sommigen hoort dat verdwalen er gewoon bij.

Aan het begin van de wandeling " terwijl het inmiddels lekker zonnig werd; we boften weer eens - ontdekten we een panteramaniet en wees Jan ons het fraai haarmos aan, alsmede de vuilboom (een soort struik, met gevlekte takken), het grappige handjesgras en het fijne struisgras. Langs een veld waar regendruppels glinsterden als diamanten in de doorgroeiende aspergeplanten stond papagaaikruid (amarant) en zegekruid (nicranda). Trees nam het door " van de anderen gevangen sprinkhaantje in een kokertje mee (=zuidelijk spitskopje liet zij nadien weten).

Op een rijk bloeiend ruderaal veldje troffen we kromhals, harig knopkruid, grote en

kleine Theunisbloem, boerenwormkruid en slangenkruid. Hier hadden verschillende wespinnen hun web gesponnen. Er was ook een heksenkring van enorme leemhoeden. Verscheidene deelnemers noteerden de mooiste waarnemingen in een boekje of op een bloknootje.

Overstekend over de IJzeren Rijn vervolgden we ons pad en na de volgende bocht werden boven een ruig veld met wat bloeiende gladiolen een heel lichtbruine Buizerd, Kneutjes en Roodborsttapuiten waargenomen. In het struweel een ree. Verderop driedelig tandzaad, hanepoot, kleine leeuwentand en valse salie, om niet meer te noemen.

Regelmatig werd ons pad gekruist door mestkevers, sommige vliegend. Op een paar planten werden rode kevertjes aangetroffen, de *Anomalla dubia*?; Trees zou het determineren.

Hoewel niet gepland ging een deel van het gezelschap rusten en eten bij het Melickerven.

Met zoveel leiders in het gezelschap is het toch wel een beetje lastig om de groep bij elkaar te houden. Terwijl we aan de overkant wachtten konden we in het ven dodaars op- en onder zien duiken. Door de loep bewonderden we een gele trilzwam op een takje.

Pannenkoeken met spek

Onderweg naar het hoogtepunt, toen helaas weer donkere wolken kwamen aandrijven, troffen we langs de weg gagel, dalkruid en buntgras. Langs de oevers van het ven witte snavelbies (*Rhynchospora alba*) en spagnum.

Een bui barstte los, zodat we na al dit moois naar de bus moesten snellen.

Voordat we de bus instapten maakte Jan Timmer ons attent op een boven de bomen overvliegende Wespendif.

Mooi op tijd konden we zo, traditiegetrouw aan het eind van deze reisjes bij pannenkoekenrestaurant "de Busjop" (TM*) arriveren, bij het Leudal in de buurt van Roggel en Heythuisen. En lekker dat ze waren!

*) Dachten we dat busjop Limburgs was voor bisschop, bleek het gewoon te verwijzen naar een voormalige bushalte hier!

Wat hadden we graag na het eten nog even het zonnige Leudal ingegaan, maar helaas we moeten ons aan het rijtijdenbesluit houden. Tjerk reed ons weer op rustige en bekwame manier terug naar Amsterdam.

Hartelijk dank aan allen die deze gezellige natuurbeleving mogelijk maakten!

Loes en Frans van der Feen

WAARNEMINGEN

Mijn tuin 2008

23 oktober. Een koolwitje zit zich op te warmen op het fietspad. Zo die eerst maar even in een struik in het zonnetje gezet. Vlinders! Wat heb ik er weinig gezien. In september een paar *atalanta* (TM), wat witjes en "citroentje". In het voorjaar een paar zandoogjes. Waar zijn de kleine vossen, blauwtjes, gehakelde aurelia en de dagpauwogen gebleven? Als in vorige jaren in de tuin vogels in de bloeiende vlinderstruik neerstreken dan vloog er een wolk vlinders van de schrik omhoog, dat werd ieder jaar wel wat minder maar nog nooit zo weinig als dit jaar.

Ook geen wegspringende padden dit jaar, jammer, dit hoorde zo bij mijn tuin. De kikkers en de muizenfamilie wonen er gelukkig nog.

Op verzoek van de vogelbescherming de vogels deze zomer weer doorgevoerd. De vierkante meter mussen is intussen anderhalve vierkante meter mussen geworden, die in de gaten worden gehouden door zeer grote roofvogels, in plaats van het vogelboek en een kijker te pakken heb ik ze weggejaagd. In het voorjaar pikte de gaai al wat mussen en Ã©Ã©n zoâ€™n rover in mijn tuin vind ik wel genoeg. Het zijn toch een beetje mijn mussen.

Per post kwamen van Vivaria twee voerder silobeschermers binnen. Een voor strooivoer en een voor pindaâ€™s. Het is even wennen: de kleine vogels vinden het nog eng om door de tralies te vliegen maar vandaag ging dat al een stuk beter. Maar liefst 30 halsbandparkieten hebben nog geprobeerd de deksels eraf te bijten maar dat is ze niet gelukt. Ze zitten er naast, net als de 40 kraaien en kauwen, de 12 eksters, gaaien en een wolk spreeuwen.. Helaas krijgen die ook geen doppindaâ€™s meer, want dat omhulsel verstopt de dakgoten en daardoor hadden wij lekkage. Als het echt koud wordt mogen de grotere vogels langs komen dan krijgen ze strooivoer.

Ik heb het egelhuis in het voorjaar in de buitenverf gezet en flink laten luchten. Wat strooisel en hooi erin en begin augustus was het huis klaar voor bewoning en heb ik het achter in de tuin gezet. Net op tijd want 8 weken later kropen de eerste kleine egeltjes met hun moeder door de tuin, gelukkig was er een zak voer met het egelhuis meegeleverd maar dat was niet genoeg. Aangevuld met kattenbrokken komt de hele familie nog steeds iedere avond eten. Egelvoer stinkt vreselijk en trekt naaktslakken aan, waardoor mijn tuin wel een egel driesterren restaurant lijkt.

Geen idee wanneer ze in winterslaap gaan en of ze dat met elkaar in Ã©Ã©n huis doen. Voor de zekerheid heb ik in de tuin een stapel takken laten liggen met heel veel blaadjes er op.

De laatste verrassing van dit seizoen is wel een echte aardster: die stond zomaar mooi te wezen.

Gerritje Nuisker

Zweven

Ik heb een ongezonde angst voor wespen. Ik heb ooit bonje gehad met een wespennest in Spanje terwijl ik alleen maar op zoek was naar onschuldige lieve diertjes zoals slangen en schorpioenen en sindsdien wil het niet meer tussen mij en iets wat geel met zwart isâ€™!

Op 25 juli zag ik iets groots, zwarts en geels rondvliegen in mijn tuin (AmersfoortcoÃ¶rdinaten 25-52-14). Het landde op de bloemen van een grote anemoon. Een insect, tweemaal zo groot als de wespen die ik normaal in de tuin zag. Hoornaar? Ik schrok me rot. Maar ja, angst fascineert dus ga je verder kijken. De vleugels stonden verkeerd, het was een bovenmaatse zweefvlieg. Door stom toeval zag ik in het krantje ZomerGenieten 2008 een foto van een **Hoornaarzweefvlieg**. Onmiskenbaar. Op Internet las ik later dat dit wel heel fraaie insect een incidentele zomergast zou zijn. Liever zweefvliegen dan hoornaars in mijn tuin.

Een beetje

â€™Fred, kunnen lieveheersbeestjes bijten?â€™ vroeg mijn echtgenote half mei aan mij.

"Volgens mij zijn het allemaal kleine rovertjes, de nachtmerries van de plaatselijke bladluizen, dus ik denk dat ze kaken hebben die geschikt zijn om te bijten.

Hoezo?â€™

â€œNou, er liep er een heel lief klein hereliefbeestje - rood met zwarte stippen, net zoals op de stoeptegels tegen zinloos geweld en de buttons voor op je kleding - over mijn blouse en toen hij op mijn vel kwam werd ik even heel kort en venijnig gebeten, kan dat?â€• Na mijn navraag of ze geen aanstoot aan het diertje had gegeven, kon ik alleen maar bevestigen dat ze gebeten was door zoâ€™n klein, maar lief gekleurd rottorretje. En die beestjes moeten dan het symbool zijn tegen zinloos geweld? Met speciale stoeptegels en stickers compleet? Doet me denken aan de duif als vredessymbool. Duiven zijn in mijn ogen onderling de meest onverdraagzame en agressieve monsters die er zijn, weet ik uit ervaring met de sierduiven die mijn grootvader vroeger verzorgde en fokte. Niks verdraagzaamheid, ze tolereren elkaar maar met moeite.

Fred Fleminks, Hoofddorp

De Dikrandtonderzwam

Vorig jaar plaatste ik een foto van een mooie monumentaal iep voor het Amsterdams Historisch museum met wortels in het asfalt. Helaas trof ik half oktober aan de voet van deze iep een prachtige klomp van

16 Dikrandtonderzwammen boven de hondendrollen en de afgeknelde wortels. Er was er net één afgetrapt die ik onder mijn microscoop heb bestudeerd. Er zaten wel enkele tepelachtige uitstulpsels op de onderzijde maar of dit gallen zijn als bij de Platte tonderzwam waar John Reinders het in â€œChampignons in de Jordaanâ€• over heeft .. wel ontdekte ik twee minuscule brede vleugeltjes misschien wel van de tepelgalwespjes. De **Dikrandtonderzwam** (*Ganoderma australe*) is een ongesteelde meerjarige houtzwam waarvan de bovenzijde bobbelig en hard is en geel tot donkerbruin van kleur. De onderzijde van deze buisjeszwam is wit tot crèmekleurig en heeft heel fijne poriën van 0,010 mm (hoe meet je dat ?) in lagen en verkleurt bij druk door beetpakken. Boom en zwam zijn door statische aantrekkingskracht vaak dik bestoven met de roestbruine sporen. De vrij algemene Dikrandtonderzwam vestigt zich op kleine wondjes van stammen en stronken van loofbomen als beuk, eik, esdoorn, linde en populier, maar ook de paardenkastanje van Anne Frank is ook door deze zwam aangetast. Op de dode delen veroorzaakt de zwam het verzwakkende witrot, ook niet zo best dus voor mijn iep die het straatbeeld bepaalt aan de Nieuwezijds Voorburgwal â€™. begin van het einde. Misschien wel beschadigd door fietspedalen waardoor deze door Amsterdammers vernederde majesteit nu voetschimmel heeft enâ€™aan de paddoâ€™s isâ€™. .

Evert Pellenkoff